

על סדר היום שלנו	איגוד מקצועי	שאלות לאגף	אופק חדש	משרות הוראה פנויות מידע וטפסים	פדגוגיה	מינהל שכר ופנסיה
- דבר המזכ"לית - חדשות - הסכמים - מאבק בעושה ימי המחלה - כתוב למזכ"לית - סופר נולד "לא יאמן כי יסופר" - ערוב הירידה - ארכיון וידיאו	- עדכונים המקצועי - ועדויות	- העדרות - חופשות - השתלמות - וגמולים - פרישה/גימלה - שכר - תנאי עבודה	- מחפשי עבודה - משרות פנויות - דרושים	- חוקת הסתדרות המורים - הוועדה הל"ג - תקציב הסתדרות המורים - ועדת חברות - טפסים - מספרי טלפונים - בהסתדרות המורים - מידע לעובד ההוראה המתחיל - תקנון שירות עו"ה - קרנות ההשתלמות לעובדי ההוראה - מסד אחזקות - אגודה שיתופית מסד	- קשרים בינלאומיים - תנועת המחנכים למלחמה - בגזענות ובאנטישמיות - המורה של המדינה - המזכירות הפדגוגית - משלחות הסתדרות המורים - לפולין	
כרטיס חבר V עוד	שי לחבר	עזרי הוראה	מוגנות	ביטוחים	פנסיה	קופות גמל
קרנות השתלמות	מסד אחזקות					

חדשות

מזון נזון
30/09/2020
1-700-700-158 סיוע בהתמודדות עם מצבי לחץ וחרדה

עובד הוראה אשר נדבק בקורונה במקום העבודה
29/09/2020
זכאי להגיש תביעה לביטוח לאומי לדמי פגיעה בגין ...

עמותת המורים

הקדן לקידום מקצועי

מועדון ההטבות

זכויותך

השתלמויות

פורומים

סניפים

ארנת טורין: "בין מורה למשרתת ובין ייצוג להיסטוריה"

ארנת טורין היא דוקטורנטית באוניברסיטת ת"א ומרצה במכללת גורדון לחינוך בחיפה

מרי פופינס, ג'ין אייר, מריה במשפחת פון טראפ ודומותיהן מעצמות את המיתוס הרומנטי שנכרך בסיפורי האומנות. אלא שמאחורי המיתוס הזה מסתתרות סוגיות של מגדר, כוח ו

שלבי חינוך

- [גננות](#)
- [מנהלים](#)
- [מכללות](#)
- [גמלאים](#)

"שירי לי היום שיר יפה
שיר יפה מתאים ליום כזה
אני מלא אשר ורווה
היה מפזם לעצמו
שעה שהאומנת האנגלייה שהביא לו אביו ממרחקים התהלכה לידו בשקט"

נתן זך/השיר על הזמיר/שירים שונים
(1974 : 88)

אחת מעמיתותי, מורה צעירה בראשית דרכה, גויסה לתגבר קבוצה קטנה של תלמידי י"א באחד ממקצועות החובה לבגרות. הייתה זו עבודה הזדמנות לרכוש ניסיון בהכנה לבגרות ולעטר את כשתיארה לי את הסיטואציה ניצת זעמי, "מה זה? את האומנת שלהם?"

כולנו גדלנו על סיפורי אומנות בתרבות הפופולארית. חלק מההחלטה לקשור את גורלנו בעיסוק זה קשור עם החותם הנעים שהותירו בנו הדמויות הבדיוניות. הייצוג של אומנות (Governess ג'ין אייר (שרלוט גינסבורג), האומנת היתומה והענייה נישאת לרוז'סטר (ויליאם הארט), אדון האחוזה (Jane Eyre, Zeffirelli, 1996), ובין אנה (ג'ודי פוסטר) למלך סיאם נטווה קע אלו רק חלק מן האומנות אשר הטביעו חותם עמוק על התרבות הפופולרית ועיצבו בראשנו, החל בשנות הששים של המאה העשרים, ימי הזוהר של הסרטים המוזיקליים, ואף עו

מי היו האומנות?

טקסט איזו מורשת הותירו לנו נשים אלו? מי הן? אילו ציפיות ומוסכמות חלחלו מן העבר אל ההווה של המורות במאה העשרים ואחת? ההיסטוריה של נשים בהוראה קשורה עם ראשית תמורות אלו פתחו לנשים את השער להוראה. היו אמנם הבדלים בין מדינות ואזורים שונים, אבל תמה אחת נותרה קבועה: נשים נתפסו כמתאימות מפני ה"נטייה הטבעית" באישיון טיפוס ביניים בין המרחב הביתי לציבורי, ובין המורה בבית הספר לאישה הספונה בביתה, היה האומנת. האומנת הייתה צורה מיוחדת של עיסוק בהוראה אשר פרחת בין 1910-0 הסרט "יריד ההבליים" (Vanity Fair; Nair, 2004), המבוסס על ספרו של ויליאם טאקרי, מתחיל בנקודה בה אמיליה סדלי (רומולה גאראי) ורבה שארפ (ריס ויטרספון), חברות טו הסיבה הראשונה והעיקרית לפניה של נשים למשרת אומנת הייתה מוות של אחד ההורים ו/או הצורך לעזור בפרנסה המשפחתית. בעולם היוקטוריאני הובטחה השליטה הפטריא "ותקרנה בנות צלפחד בן חפר בן גלעד בן מכיר בן מנשה למשפחת מנשה בן יוסף ואלה שמות בנותי מחלה נעה וחגלה ומלכה ותרח: ותעמדה לפני משה ולפני אלעזר הכהן ולפ באנגליה היוקטוריאנית הפכו נשים לא נשואות לנטל על כתפי קרוביהן או שהן גרו בבתי מחסה. אם לא נישאו והיו חייבות להשתכר למחייתן, היה רק עיסוק אחד פתוח בפניהן כנשים מהוגנו למרות שחלק מן האומנות היו בעלות השכלה ומעמד מלידה, בדומה למשפחות המעסיק, הן לא זכו ליחס שווה. התעלמות והתנשאות מצד המעסיקים, שכר נמוך, שנאה מצד הילד

מי צריך אומנת ולמה?

נתבונן בסצינה קטנה מן הסרט מרי פופינס (Stevenson, 1964): כמדי בוקר ירה האדמירל, השכן התימהוני של משפחת בנקס, את הפגז של שעה שמונה. בני הבית: המשרתת, הטבחית ג'ורג' בנקס " (דוד טומלינסון): ויניפרד יקירתי, אנא תקני את הפסנתר, אני מצפה מכל כלי בביתי להיות מכוון !

מרת בנקס (גלניס גונס): אבל ג'ורג אינך מנגן!

ג'ורג' בנקס: זה גבירתי, לחלוטין לא שייך לעניין!."

בתמונה הבאה נראית מרי פופינס יוצאת מהבית ומעדכנת את הילדים: "קודם כל עלינו ללכת למתקן הפסנתרים... ואז לחנות של מרת קורי לקנות לחם שיפון ואז לחנות הדגים לקנות לפינו בית ובו משפחה גרעינית, היינו אם, אב ושני ילדים בלונדון של סוף המאה התשע עשרה, והוא מאויש גם בטבחית ובמשרתת. נשאלת השאלה, למה הם זקוקים גם לאומנת? ובכן, במקרים רבים הייתה העסקתה של אומנת סמל סטטוס, עדות לצריכה ראוותנית, מסר שהרעיה והאם עברו מן התפקיד הביתי שלהן לתפקיד קישוטי. מ-1850 קינחו אפס של י אבל מדוע מרי פופינס יוצאת לסידורים ולקניות? למה לא הטבחית או המשרתת? התמונה הזאת מוסרת כי מרי פופינס היא נאני (Nanny) ולא אומנת- מורה (Governess). ההבד משפחה קולנועית ידועה נוספת בלונדון של אותה תקופה, המציגה סוגיות של השתייכות מעמדית, היא משפחת דרלינג. המחבר מספר לנו כי "מרת דרלינג איסטיטוטית בדברים הי מתיו בארי מגחיק את דמויותיו. אמא ואבא דרלינג כל כך רצו להידמות לשכניהם האמידים שהכרח היה להעסיק אומנת לילדים, ובאין אמצעים נתנו את התפקיד בידי הכלבה. פיטר באירופה הכפרית, אשר בה אחוזות מרוחקות מן הערים, היה היגיון בארגון החינוך היסודי כחינוך ביתי (Home schooling). אבל נתוני סוכנויות האומנות, ששגשו במחצית השניו התמונה של כמה עשרות אומנות עטויות שחור וממתינות בפתח הבית של בני משפחת בנקס, מעסיקה של מרי פופינס, עד שהרוח מפרחה אותן והן נאחזות בעמודי הפנסים ובעצ מחקר המכתבים והיומנים של אומנות עולה כי לא טוב היה לשמש כאומנת. שרלוט ברונטה, הסופרת, כותבת לחברתה במכתב: "עד כה הסתדרתי טוב עם הילדים והמשרתים, אך

מה לימדו המורות האומנות

טקסט: אנה לאונוואנס, האומנת מ"המלך ואני", (The king and I, Tennant, 1956), מורה אנגלית לבני משפחת המלוכה הסיאמית. מריה במשפחת פון טראפ מלמדת את סולם התווים ה.

הציור היה חובה לבנות וכלל רק שימוש בצבעי מים, יען כי צבעי השמן נתפסו גבריים מדי לאצבעות נשיות. בניס למדו גם לטינית, קריקט וספורט כמו רכיבה, ומשגרו, לערך בגיל 2 על אף שהאומנת האנגלייה הייתה מוצר יצוא של האימפריה הבריטית (Blunt, 1999), כפי שעולה מהסרט "המלך ואני" (Tennant, 1999), החינוך שהציעו לא היה איכותי ולא עמ

סדר יום טיפוס של אומנת (Horn, 1989)

- 13:00 ארוחת סעודה
- 15:00 הפסקת סעודה
- 16:00 קריאה מסגרת
- 17:00 הליכה, סגירת חשבון
- 17:30 תהי
- 18:00 תפירה
- 19:00 ארוחת ערב
- 20:00 השכבת הילדים

אחד ממקורות הקושי העולים מחקר המכתבים של אומנות באותה תקופה הוא עוינות מצד האישה החוקית, אשר נאלצת להתמודד עם אישה צעירה ורווקה בתוך ביתה. קושי אחר הצורך שהוליד ספרות זו היה סוגיה נטולת תקדים בהיסטוריה - איך חולקים את הבית עם מועסקת שאינה משרתת ואינה בת משפחה? באחת ההמלצות שהועלו במדריכים אלו יעו

אי הלימת סטטוס

טקסט: האומנת ביטאה במהותה את המושג הסוציולוגי של אי-הלימת סטטוס. מצד אחד, משכילה ובת טובים מצד שני, מועסקת במשק הבית ונעדרת משאבי כוח. למעשה היתה תופעה זו נ התסריט הקולנועי היטיב לבטא זאת: האלמנה האנגלית אנה ליאונוואנס מגיעה בסרט "המלך ואני" (Tennant, 1999) לסיאם, תאילנד של היום, על מנת ללמד אנגלית את בני המי גם השיוך המעמדי של מרי פופינס (Stevenson, 1964) מעלה תהיות. החבר הכי טוב של פופינס הוא ברט (דיק ואן-דייק) נגן רחוב. נראה כי פופינס קרובה גם אל מנקי הארובו התנהלותה בענייני הלבוש מזכירה את לייזה דוליטל (אודרי הפבורן) גיבורת הסרט "גבירתי הנאוה" (My fair lady; Cukor, 1964). בביקור הראשון בבית הפרופסור היגינס מנסה העמימות המעמדית הגדולה ביותר מגולמת בדמותה של ג'יין אייר. ג'יין נולדה כבת טובים אך נדחקה כבר בגיל שבע מאחוזתה המפוארת של דודתה לחיי חרפת רעב ואכזריות במו כל האומנות הקולנועית ניחנו בעוז רוח כלפי המעסיק: נאני מק'קפי (אמה תומפסון) (Nanny McPhee, Jones, 2005) מגלמת אומנת "מכשפה" המעידה על עצמה "כשצריכים זהו הדימוי הקולנועי של האומנות, אך לפי הידוע לנו במציאות הן נהנו ממעט מאוד כוח בבית מעסיקן. מדוע "מתקש" הקולנוע להציג את האומנות באזור דמדומים מעמדי? אנו נר

להתחתן עם המעסיק?

טקסט: הקולנוע מספר לנו כי תפקיד האומנת כלל פוטנציאל לרומן עם המעסיק, רומן שסופו נישואין. מריה מ"צלילי המוסיקה" נישאת לאציל פון טראפ, בקי שארפ, גיבורת "יריד ההבלים" ניו "רוצ'סטר לג'ין אייר:

[...] לא, לא אתחתן עם מיס אינגראם, מיס אינגראם לא אוהבת אותי ואני לא אוהבת אותה. אותך אני אוהב כמו את עצמי ובשרי. ענייה ויתומה וחסרת יופי שכמוך, לפניך אני מתחנן שתקבלי ז ג'יין: דברייך כנים? אתה באמת אוהב אותי? אתה באמת רוצה שאהיה רעיתך?" (Zeffirelli, 1996)

לרגע נדמה כי השניים עומדים לממש את אהבתם למרות הסתייגויות הסביבה. גב' פיירפוקס, סוכנת הבית, אומרת בחשש לג'ין כי "ג'נטלמנים במעמדו של מר רוצ'סטר אינם נוטים ו היא תינשא לרוצ'סטר אך רק לאחר שילאמו התנאים הבאים: הרעיה טרופת הדעת תיפסה בדליקה; הטירה תיחרב ורוצ'סטר יתפוס לעיוור ונכה; ג'ין, לעומת זאת, תירש סכום נאה שרלוט ברונטה טרחה מאוד לעצב את גיבורת סיפורה כאישה חסודה, אולם על אף שג'ין מקריבה את אושרה לטובת ערכי המוסר ומסרבת להצעותיו של רוצ'סטר לחלוק חיים בח מה, אם כן, ניתן ללמוד מכך על ההשתייכות המעמדית של המורה האומנת? הייצוג הקולנועי מספר לנו על האפשרות למוביליות מעמדית. אולם במציאות הסיכויים של אומנות להינע הרומנטיזציה של דמות האומנת מובנית פעמיים. פעם ראשונה בהצגה המתוקה של עיסוקן - קשר מיוחד וכמעט מידי עם הילדים שברשותן, מצליחות במקום שנכשלו אחרים וזאת ו מה בין האתוס הרומנטי והאתוס הקפיטליסטי? בשניהם יש האדרה של האינדיווידואליזם והבחירה האישית, ושניהם מכחישים קיום מגבלות מבניות למוביליות. מה מוסרת לנו קפ אם כך, מדוע הייצוג הקולנועי מעוות כל כך את המציאות האפורה, הכמעט קודרת של עבודת האומנת? צריך לקחת בחשבון כי ייצוגים של משלחי יד בקולנוע הם תמיד סלקטיביים ו אם אחזור לאותה מורה צעירה, הנאלצת להפציר בתלמידה לקום ממיטתו ולהתיישב לשולחן הלימודים, נראה כי חלק מן המתחים שאפיינו את ההוראה של המאה התשע עשרה נוח שלוש תובנות עולות מחקר האומנת והשוואתה למורה של ימינו: הראשונה, שאת השכר הנמוך וסדרי העבודה מזינות תפיסות ואמונות ביחס למגדר. השנייה, כי פנייתן של נשים לעי בתנאים שבהם המעסיק הוא המדינה, העירייה ועמותות שונות נסגרה בפנינו אפשרות זו. מאידך, יכולות אנו לשמוח בעובדה שבעידן של היום יש לנשים הזדמנויות תעסוקתיות עע "Just a spoon full of sugar that helps the medicine go down...."

רשימת מקורות

אילוז, א' (2002). *האוטופיה הרומנטית: בין אהבה לצרכנות*. חיפה: זמורה ביתן.

מתיו-בארי, ג' (1972). *פיטר פאן*. תרגום: בנימין גלאי. תל אביב: מחברות לספרות.

זך, נ' (1974). *שירים שונים*. תל אביב: הקיבוץ המאוחד.

Amies, M, (1988). The Victorian Governess and Colonial Ideals of Womanhood. *Victorian Studies*, 31 (4) 537-565.

Geographies of Home: British Domesticity in India, 1886-1925. *Transactions of the Institute of British Geographers, New Series*, 24, (4) 421-440.

Godfrey, E. (2005). Jane Eyre, from Governess to Girl Bride. *Studies in English Literature 1500-1900* - 45 (4) 853-871

atriarchy: The feminization of teaching. In M. Grumet (Ed.). *Bitter milk: Women and teaching* (pp. 31-58). Amherst, MA: The University of Massachusetts Press.

Heldman, J. (1990). How Wealthy is Mr. Darcy – Really? *Pounds and Dollars in the World of Pride and Prejudice*. Retrieved 1/1/10
<http://www.jasna.org/persuasions/printed/number12/heldman.htm>

Horn, P. (1989). The Victorian Governess. *History of education*, 18 (4) 333-344.

Women's "True" Profession: Voices from the History of Teaching. New York: The Feminist Press.

Hughes, K. (1993). : *The Victorian Governess*. London: Hambledon.

, 14 (1) 7-26 *Victorian Studies: The Victorian Woman*. The Victorian Governess: Status Incongruence in Family and Society

. Oxford: Oxford University Press. **Selected Letters of Charlotte Bronte** .(Smith, M. (2003

פילמוגרפיה

Cukor, G. (1964). (Director) & Warner Jack (Producer). *My Fair Lady*. [Motion picture]. 170 minutes. USA: Warner Bros. Pictures.

Jones, K. (2005). (Director) & Doran, L. (Producer). *Nanny McPhee*. [Motion picture]. 98 minutes. USA/UK/France: Universal Pictures.

Lang, W. (1956). (Director) & Brackett, C. (Producer). *The King and I*. [Motion picture]. 133 minutes. USA: 20th Century Fox.

Nair, M. (2004). (Director) & Day, J. (Producer). *Vanity Fair*. [Motion picture]. 141 minutes. UK/USA: Focus Features.

Stevenson, R. (1964). (Director) & Walt Disney (Producer). *Mary Poppins*. [Motion picture]. 139 minutes. USA: Buena Vista Distribution.

Tennant, A. (1999). (Director) & Bender, L. Elbert, E. (Producers). *Anna and the King*. [Motion picture]. 149 minutes. USA: 20th Century Fox.

Wise, R. (1965). (Director and Producer). *The Sound of Music* [Motion picture]. 174 minutes. USA: 20th Century Fox.

Zeffirelli, F. (1996). (Director) & Lovell, D. L. (Producer). *Jane Eyre*. [Motion picture]. 112 minutes. France/Italy/UK/USA: Cineritino. S.r.l.

